

Отже, контроль самостійної роботи студентів стимулює мотиваційну основу діяльності, сприяє підвищенню рівня знань і навчальних умінь студентів, забезпечує їх навчальною інформацією різних типів та дидактичними матеріалами, сприяє наданню оперативної консультативної допомоги.

В. Г. Лінник, д-р екон. наук, професор,
М. І. Бондар, канд. екон. наук, доцент
кафедри обліку, аналізу та аудиту в АПК

РОЛЬ І МІСЦЕ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Реформування системи вищої освіти є одним із основних стратегічних напрямів державотворення на сучасному етапі. Головною метою національної програми «Освіта України ХХІ століття» є створення умов для розвитку й самореалізації кожної особистості як громадянина України та формування покоління, що здатне навчатися упродовж всього життя. Розвиток економічної освіти в Україні має здійснюватися через підвищення якості, збереження традицій української вищої школи, інтеграцію у світову систему вищої освіти, формування у студентів прагнення до оволодіння сукупністю знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог та наполегливо працює над практичним приєднанням до Болонського процесу. Обрані шляхи модернізації вищої освіти співзвучні з загальноєвропейськими підходами. Визначальними критеріями освіти в рамках Болонського процесу є якість підготовки фахівців, зміцнення довіри між суб'єктами освіти та посилення конкурентоспроможності Європейської освіти. Визначення змістових модулів вивчення облікових дисциплін, вдосконалення контролю та системи оцінювання знань студента забезпечить ряд основних вимог, що рекомендовані для вищої освіти Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS). Забезпечення ефективної організації процесу отримання вищої економічної освіти має розпочинатися започатковано з досконало розроблених навчальних планів. Навчальні плани повинні включати обґрунтований перелік дисциплін, що є логічно завершеними елементами комплексу потрібних знань для майбутнього фахівця, а також включати можливість дублювання окремих тем, модулів у різних

за назвами дисциплінах. Проте навчальний процес повинен будуватися з тих міркувань, щоб створити умови для разового вивчення матеріалу з можливістю подальшого використання отриманих уже знань при вивченні інших дисциплін та в подальшій практичній діяльності. Навчальний процес повинен надати можливість розвивати індивідуальні пізнавальні здібності кожного студента, максимально виявляти, ініціювати та використовувати індивідуальний досвід студента, допомагати самовизначатися та самореалізовуватися. Для того, щоб досягти таких рис на даному етапі навчання, потрібно докорінно реорганізувати організацію самостійної та індивідуальної роботи студента, а також збільшити дидактичний обсяг навчального матеріалу, що зумовлено зростанням потоку науково-технічної, суспільно-політичної та економічної інформації. Адже отримані в ході навчального процесу знання для одержання диплому не дадуть змогу фахівцю ефективно працювати в подальшому без оновлення та поповнення необхідних знань. Якщо розглядати фахівця з обліку і аудиту, то стає цілком зрозуміло, що перманентний розвиток економічних відносин, зміни законодавства викликають необхідність постійного самовдосконалення та вміння самостійного вивчення спеціальної літератури. Тому є цілком виправданим, що для отримання вищої освіти необхідно навчити студента самостійно працювати з бібліотечно-інформаційним забезпеченням. В той же час самостійна робота, її планування, організаційні форми і методи, система відстеження результатів є одним з найслабкіших місць у практиці вищої освіти, особливо в умовах сучасної освітньої ситуації. У традиційній педагогічній практиці при очній формі навчання самостійна робота включає в себе частіше всього самостійну роботу з навчальною літературою, що не досить тісно пов'язана з науково-дослідною роботою, з тестуючими системами, інформаційними базами даних, комп'ютерними тренінгами тощо. Самостійна робота студента повинна забезпечити інформаційно-розвиваючі методи навчання за допомогою бібліотечно-інформаційного забезпечення, роботи в комп'ютерних класах та домашніх умовах. В той же час, при визначанні основних завдань для самостійної роботи студента (далі СРС) потрібно дуже ретельно аналізувати потенційні можливості студента для виконання таких завдань і не ототожнювати самостійну роботу з його самоосвітньою діяльністю. Для забезпечення ефективності СРС має бути створено низка контрольних заходів як необхідних елементів зворотнього зв'язку у процесі навчання. Такі заходи повинні визначати відповідність набутих студентами знань, умінь та нави-

чок вимогам ECTS, а також надавати можливості забезпечувати своєчасне коригування навчального процесу.

Таким чином, якщо розглядати підготовку конкретного фахівця, то необхідно розпочинати з навчальних планів. При розробці навчальних планів поряд з переліком дисциплін, що вивчатимуться, потрібно аналізувати й організаційні форми навчального процесу та види навчальних занять. Співвідношення аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи студента при вивченні окремої дисципліни не повинно бути чітко регламентоване для всіх дисциплін, адже це залежить від таких факторів:

- кожна дисципліна по-різному забезпечена навчально-методичною літературою;

- викладач може застосовувати індивідуальні бачення ефективності засвоєння дисципліни, що ним викладається;

- кожна дисципліна має різний рівень складності та самостійного сприйняття.

При розробці основного змісту профілюючих дисциплін та застосування різних організаційних форм навчального процесу необхідно враховувати розширення інформативного поля, в якому співпрацює студент, оскільки інформаційні технології дозволяють використовувати як основу для СРС друковану літературу, а також електронні видання та ресурси мережі Internet.

Одним із важливих етапів СРС є вивчення нормативно-правових документів як юридичної бази ведення облікових процесів, побудови бухгалтерського обліку та здійснення контролю за їх дотриманням. Передумовою для здійснення вказаної роботи є забезпечення належної нормативно-правової бази та детальне групування окремих складових нормативних документів за відповідними темами. На основі опрацювання нормативних документів студент може робити певні записи, помітки, посилання на статті, параграфи цих документів для можливого подальшого користування ними.

Для того, щоб активізувати аудиторну роботу та покращити ефективність самостійної роботи студента, потрібно змінити роль лекції від способу сприйняття абсолютно нового матеріалу до способу поглиблення уже набутих знань, тобто посилити роль студента на лекції та надати можливість викладачу акцентувати увагу на проблемних питаннях вивчення даної теми. Студент повинен на лекції синтезувати самостійно набуті знання на основі підручників, посібників, нормативних документів та чітко сформувати питання щодо подальшого поглибленого вивчення матеріалу. А набуті теоретичні знання допоможуть студенту досконало виконувати самостійну роботу згідно навчальної програми.

СРС набуває актуальності у випадку, коли її складність орієнтована на «середнього» студента а її виконання має конкретний індивідуальний результат, який буде оцінюватись викладачем.

Індивідуальна робота викладача зі студентами повинна здійснюватись за спеціальним графіком, який розробляє викладач. На індивідуальних заняттях викладач повинен з'ясовувати проблеми, що виникають у студента при вивченні дисципліни, а також активізовувати роботу студента шляхом застосування методу проєктів, навчання в співробітництві, дослідницьких та інших методів активізації навчання.

Отже, самостійна та індивідуальна робота студента повинна включати як відтворюючі, так і творчі процеси в діяльності студента. Для забезпечення ефективності застосування в навчальному процесі СРС необхідно розробляти для самостійного опрацювання такі завдання, які б включали репродуктивний (тренувальний), реконструктивний та творчий (пошуковий) методи навчання.

О. В. Ловка, асистент кафедри педагогіки та психології

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАЛИХ НАВЧАЛЬНИХ КОМАНД ЯК СУЧАСНИХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Сучасні тенденції в розвитку української вищої освіти, а саме — орієнтація на інноваційні технології навчання та приєднання до інтегративних світових процесів, зокрема, до «Болонського процесу», вимагають більш уважного дослідження психологічних аспектів групових форм роботи студентів. Зважаючи на те, що сучасне навчання має орієнтуватися на формування у студентів таких умінь, як самостійний збір та опрацювання інформації і ефективне її використання в спільній роботі у командах, що створюються для розв'язання певних ситуацій, одним із акцентів сучасних психологічних досліджень є вивчення психологічної природи малих навчальних студентських команд, аналіз процесу їх формування, а також створення тренінгових програм для викладачів з основ соціально-психологічних процесів командотворення.

На межі тисячоліття, приблизно з 90-х років ХХ ст., відбуваються радикальні зміни в техніко-технологічних, соціально-економічних та культурних умовах функціонування сучасних організацій. Головним чинником ефективного функціонування групи стає її здатність своєчасно реагувати на правові та економічні зміни суспільства. Сьогодні поступово формуються нові концеп-